

POSTANOWIENIE

Dnia 8 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi M. K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
V ACa 1588/24,

z udziałem Skarb Państwa - Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 8 października 2025 r.,

**I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Warszawie toczącym się pod sygnaturą akt V ACa 1588/24
nastąpiła przewlekłość postępowania;**

**II. przyznaje skarżącemu M. K. od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2 000
(dwa tysiące) złotych za okres
od 24 kwietnia 2024 r. do 12 sierpnia 2025 r.;**

III. oddala skargę w pozostałym zakresie;

**IV. zarządza zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Warszawie na rzecz skarżącego M. K. kwoty 200 (dwieście)
złotych uiszczonej tytułem opłaty sądowej
od skargi.**

Marek Dobrowolski Elżbieta Karska Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

Skargą na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki z dnia 4 sierpnia 2025 r., która wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 12 sierpnia 2024 r., skarżący M. K., działając w imieniu własnym, wniósł o: stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt V ACa 1588/24, toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie (pkt 1); zlecenie Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie niezwłocznego wydania i wykonania zarządzenia dotyczącego nadesłania skarżącemu odpisu apelacji strony pozwanej (pkt 2); zlecenie Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie niezwłocznego wyznaczenia terminu pierwszego posiedzenia (pkt 3); zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 5000 (pięć tysięcy) zł (pkt 4); zasądzenie od Skarbu Państwa zwrotu kosztów tego postępowania według norm przepisanych (pkt 5).

W uzasadnieniu skargi skarżący wyjaśnił, że przez ponad piętnaście miesięcy nie wykonano żadnej czynności ani nie wyznaczono terminu posiedzenia, nie nadesłano mu odpisu apelacji ani jakiegokolwiek innego pisma procesowego. W treści uzasadnienia powołano także przepisy Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wyjaśniające podstawy obowiązku Państwa-Strony rozpoznania indywidualnej sprawy w rozsądnym terminie.

W odpowiedzi na skargę z dnia 23 września 2025 r., która wpłynęła do Sądu Najwyższego 24 września 2025 r., Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o jej oddalenie. W dalszej części odpowiedzi wyjaśnił, że nie istniała obiektywna możliwość rozpoznania sprawy we wcześniejszym terminie. Ponadto, przedstawił kalendarium czynności podejmowanych w sprawie o sygn. akt V ACa 1588/24 oraz obciążenia pracą, a także średni okres oczekiwania na rozpoznanie spraw apelacyjnych w tym sądzie. W obszernej odpowiedzi znalazły się także odwołania do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w zakresie sposobu rozumienia przewlekłości postępowania, opis obciążeń ww. Sądu sprawami „frankowymi” oraz zasady kolejności rozpoznawania spraw. Prezes Sądu zapewnił także w treści

odpowiedzi, że sprawa rokuje na rychłe zakończenie w związku z wyznaczeniem terminu rozprawy na dzień 26 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do treści art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę,

rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

W części orzeczeń wskazuje się, że także krótszą, np. ośmiomiesięczną bezczynność sądu, jako naruszającą może prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08 oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10). Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze

na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06). W tym też kontekście – organizacyjnym – należy rozpoznawać argumenty zawarte w odpowiedzi na skargę. Jakkolwiek przyczyniają się one do dezorganizacji i opóźnień w wyznaczaniu spraw, to wciąż pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie. Ostatecznie Sąd jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na rozpoznanie apelacji w analizowanej sprawie został przekroczony i wyniósł ponad 12 miesięcy. Przedmiotowa sprawa dotycząca zapłaty oraz ustalenia nieważności umowy kredytu zakończyła się przed Sądem Okręgowym 21 grudnia 2023 r. wydaniem wyroku, po czym strona pozwana wniosła apelację. Akta sprawy zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 23 kwietnia 2024 r. Tego samego dnia sprawa została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie w systemie SLPS. Wylosowano sędziego referenta oraz nadano sygnaturę akt sprawie. Następnie zarządzono zawiadomienie stron o składzie wyznaczonym do jej rozpoznania.

W dniu 13 sierpnia 2025 r. referendarz sądowy dokonał sprawdzenia braków apelacji. Postanowieniem z dnia 11 września 2025 r. ustalona została wartość przedmiotu zaskarżenia apelacji pozwanego. Ustalono opłatę od apelacji. W dniu 12 września 2025 r. zarządzono doręczenie odpisu apelacji powodowi z pouczeniem o odpowiedzi. Następnie wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na dzień 26 listopada 2025 r., o czym zawiadomiono pełnomocników stron.

W związku z tym, że Sąd Apelacyjny w Warszawie od momentu wpływu akt wraz z apelacją, poza wylosowaniem sędziego referenta i wykonaniem wymienionych wezwań, nie podejmował czynności zmierzających do merytorycznego rozpoznania sprawy przez ponad dwanaście miesięcy, to w ocenie Sądu Najwyższego, mając na względzie powyższe okoliczności, uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w rozpoznawanej sprawie.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w przedmiotowej sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania, jest także obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżącego o zasądzenie na jego rzecz odpowiedniej sumy pieniężnej. Orzekając o przyznaniu skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jednak nie mniej niż w/w suma, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do zasądzenia sumy wyższej i dlatego w tej części oddalił żądanie skarżącego. W związku z tym, że czynności z pkt. 2 i 3 zostały wykonane po złożeniu skargi na przewlekłość postępowania, to nie było podstaw do zobowiązania Sądu Apelacyjnego w Warszawie do ich podejmowania.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia. O kosztach w postępowaniu skargowym nie orzeczono bowiem skarżący ich nie wykazał działając w imieniu własnym.

Marek Dobrowolski Elżbieta Karska Paweł Wojciechowski

JW.

[a.ł]